

„Istarska Riječ“

svakog četvrtice uveče,
vadak drugog četvrtice donaša
četvrti prilog „Mladi Istranin“,
časopis za tuzemstvo iznosi
5 lire na godinu, a za
časopis 25 — lira. Ured-
benstvo i uprava lista: Trst
(Trieste) - Via S. Francesco
Assisi 20/1. Telefon: 11-57

ISTARSKA RIJEĆ

Tjednik za pouku, gospodarstvo i politiku Istarskog kraja.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvariti.“ — Narodna poslovica.

Dobra riječ jednog fašističkog prvaka

U glavnom gradu Bavarske, Münchenu, izlazi njemački list: „Münchner Neueste Nachrichten“. Te su novine mnogo uvažene, pa se čitaju i izvan granica Bavarske i Njemačke. One se živio zauzimaju za njemačku manjinu, koja se nalazi u Italiji, tako da su i za poslijednjeg njemačko-italijanskog sporu uzaule vrlo odlučno stanovište, da koko u njemačkom smislu.

Prije nekoliko dana poslalo je uredništvo toga lista u Trentin jednoga svoga saradnika, da na licu mjesta izvidi, sto se to tamo događa. I saradnik „Münchner Neueste Nachrichten“ otišao u Trentin, obišao one njemačke krajeve i zabilježio, što je važnije vidio i čuo.

Nas zanima njegov prvi izvještaj, koji je izšao štampan u „Münchner Neueste Nachrichten“ dne 4. februara o. g. Saradnik neki g. von Engelhardt, posjetio je tom zgodom i pokrajinskog sekretara fašističke stranke, g. dr. G. Stenellia. Fašistički prvak primio ga je ljubozno, ponudio mu da sjedne i razgovor započne. Nijemac je odmah zasjekao u stvar i objasnio, posto je došao. On je medju ostalim rekao, da Nijemci ne bi mogli mirna oka gledati, gde se njihovih braća u Italiji silom užimaju njihov jezik, a po tome i njihova narodna svijest. Italija i Njemačka nekako da su kao stvorene, da budu prijateljice — no tu prijateljstvo bilo bi nemoguće, kad bi se u Italiji Nijemci progonili i kći bi im se otinjala njihova nacionalna i kulturna prava.

— U Evangeliju stoji — nastavi Nijemac: Dajte caru, što je carevo, a Bogu, što je Božje. Božje! No upravo Bog je onaj, koji našim srćima govorji kroz naš jezik i kroz naše plemena. To su stvari, rekao je još Nijemac, u koje ne bi nijedna vlast na svijetu smjela ne kaznjeno da dira, pa nadodao: — Dajte vi Nijemcima u Tirolu slobodu u jeziku i u njihovom narodnom razvijaju, pa čete od njih učiniti vaše najbolje i najuspješnije gradjane.

Dr. Stenelli slušao ga je pažljivo, a kad je svršio, počeo je da ga pobija veči, da Italija hoće pod svaku cijenu da u Tirolu provodi svoju nacionalnu politiku, ali da nema namjere, da izazodi Nijemce, što žive u njenim granicama.

Pri tom je dr. Stenelli pristupio Nijemcu bliže i oštro naglasio ove riječi:

— Mi bismo prezreli svakog tirolskog Nijemca, koji bi u nama došao i rekao:

— Ja sam Italijanac! On može mirne duše da ostane Nijemac, ali i dobar italijanski državljani.

Dobra, čestita, muška riječ! Ona se na vlas slala sa svim onim, što mi već nekoliko godina pišemo i govorimo. Mi smo nekim — na sreću vrlo malobrojnim — slabiciima, malodušnicima i beznačajnicima više puta u lice doviknuli:

— Vi ste tišću putu glupi, ako nelite, da će Italijani prevariši, ako niste kažeš: — Sior, mi smo Italijani! Italijanac ima fini nos: on osjeća na stotine tisuća milja daleko, da vi niste njegovi ni po rodu ni po jeziku, pa kad su dodjele bliže i njemu kažeš, da na to da ta bol ne prede dopuštenju mjeru, jer je naravno da se ove odluke dr. Stenelli rekao onome Nijencu: „in vas Šiba svojim prezimom.“ Pravi, istokrveni Italijanac, kašto je i onaj fašistički prvak u Trentu, ne traži od nas drugo, nego da bude dobiti italijanski državljani, i kao ono Nijemcima ako klite vama i svima nama: — Ostanite Jugosloveni!...

I tako je pravto! Dr. Stenelli govorio je kao pravi, istokrveni Italijan. On hoće da bude javljanju svojim đedovima, koji su ipak pre u kojoj se duša prekuha. Svi roditelji znaju, da je kazna po prošlosti bila nešto drugo, nego li oni. trebaju hoće li da se dijete popravi, da njemački Ergeri ili pak naši Jožine i Franine. On hoće da italijanski Franevi se doveđe na pravi put ako ono ponešta rasa ostane čista — a to je ono, što javlja vrijedi. Italijani su veliči narod, kad zulata. Kazna je, s toga što pro-

VIKTOR CAR EMIN:

Družba sv. Ćirila i Metoda za Istru

(Svetište.)

Sve te i tolike druge stvari i zgrade pridonijele su, da je naš narod gledao i Družbu kao u nešto, u čemu su utjelovljene sve njegove težnje, njegove ljubavi i nade. Oko nje bi se stvorio nizibus, koji je osvjetljivao sva naša i najzabavnija sela, sve naše lugove i planine. Tom činjenicom računali su uvelike naši pronicavci vodje i kad je trebalo da narod dade oduska kakvom svom velikom veselju, kao ona iza izbora god. 1907., upriličili bi u zgodnom mjestu glavnu Družbinu skupštinsku, i to dostajalo, da se na utančani dan nadju pod Družbinim barjakom hiljadu i hiljadu razdraganog naroda iz svih krajeva Istre i ostrva.

Nesam to, već i onda, kad je trebalo, da se digne snažan protest protiv kakve krpne nepravde, odabirao se dan Družbine glavne skupštine i sačuvljen bi narod tu do oduse svome ogorčenju i ovlastio svoje pravke na odlučne korake... A dešavalo se, da se na skupštini digla i po koja opomena upućena daljnjo i u blizoj braći Prof. Vjekoslav Spinčić, koji je punih 20 godina bio družbinim predsjednikom i koji je upravo ljubomorno bio nad narodnom sloganom, obratio je u svom ljepljem govoru držanom 14. juna 1914. na posljednjoj Družbinoj skupštini u Lignju, kraj Lovrana, pažnju na izvjesnu struju, što se u novije vrijeme stala da uvlači medju narodne ređe.

Ideje, kojima se ta struja zanosi, nisu se rodile u Istri, one su importirane izvana, i vrlo zaslužni narodni borac nije mogao da narod ne upozori na tu novu opasnost.

Kao uvijek tako su i onog puta predsjednikove riječi našle na odobravanje svih dobrih i poštenih, kojima je bilo stale do narodne slegje.

Od svih narodnih organizacija Družba je bila jedina aktivna i u najvećem vrijeme svjetskoga rata, što joj je u narodu podiglo ako moguće još veću ljubomiru i cijenu. U razinu zapuštenih

selima Družbinu su učestali išli narod u svemu na rukav. Neki su od njih imali u svojim školama otvorene pištarice, gdje su se za naše siromaše besplatno sastavljele molbe i pisala pisma onima na frontu ili u zarobljenstvu. Družba nije zaboravljala ni svoju nesretnu evakuiranu braću u tudjini: a najveće njezino djelo u vrijeme rata jestе skrb o izglađnjenoj djeći, koju je ona slala u Hrvatsku na prehranu. Do tri hiljade onih naših izglađnjelih sirota prošlo je u ono doba kroz naše ruke i o svima se vodio račun u bratskom sporazunu sa Srednjim odborom u Zagrebu.

Svemu tomu pa i drugome, što se ovdje radi nestišne prostora ne može sve navesti, treba tražiti razloga u onoj neizmernoj ljubavi, kojom je naš Istranin zavolio Družbu. Ta ljubav je još i sada živa u srcima naših ljudi, i danas, pošto je naša sveta institucija prisiljena na nerad, narod još uvijek gleda, u nju kao u jedan prelijepi san, u komu još uvijek stjevaju kao sunce zlatni idealni nezaboravnih otaca naših.

Od dana, kad je Družba Sv. Cirila i Metoda za Istru stupila u život, pa do posljednjeg trenutka, kad je uslijedile više sile i zadnja njezina škola zatvorena, „Edinstvo“, naša vrla i junacka „Edinstvo“, pratila ju je na svakom koraku. Imala je ona medju svojim stupcima za nju svoje posebno mjesto rukobriku: „Za Družbu sv. Cirila i Metoda za Istru“; i „Edinstvo“ je češće pozivala narod, da se sav okupi oko svoje ljepe ustanove, i njezini su predstavnici dolazili na Družbinu sastanke i puštali da na najvidljivije mjesto u listu dolaze govorili našeg predsjednika i izvještajnika i blagajnika. Po tome je i „Edinstvo“ pridonijela nemalo Družbinom napretku, i meni je draga, što mi je dana zgora, i to baš sada, pridromom slavne pedesetgodišnjice toga našeg neustrašivog lista, da to istaknem i da mi još jednom zahvalim u ime svojih bivših drugova u Ravnateljstvu i u moje spotvorenju na bratskoj pažnji i dobroti.

uzrokuje bol, zaista jedno važno odgojno sredstvo, ali se ona još i danas, nažalost, u mnogim kućama tako primjenjuje da postaje sredstvo kojim se dijete ponizuje, povredjuje u njegovom dostojarstvu i moralno čini nižim od drugoga. Danas kada se u doba demokratije dječje dostojarstvo mora poštovati, nestaje pomalo one nasilne i brutalne discipline koja se ispoljava u tjelesnoj kazni. Danas kada se više nisu sprječavati istinske potrebe djetetova, ukidamo ove i slične kazne koje nijesu blagotvorne boli. Danas prevladava nazor po kome kazne imadu da postanu savjetom za auto-popravak. Neka se roditelji čuvaju čestiti kazni; neka upame da navika otupljive. Kazne nadalje moraju biti u tačnom razmeru sa učinjenim pogreškama. Ovo je jedna od najslabijih strana kojom grješi, rekao bih, svi roditelji. Ima, naime, slučajeva gdje se upravo za nikakvu dječiju pogrešku znade primjeniti koja teška kazna, dok se preko mnoge teške i ozbiljne pogreške prelazi mukom. Kazna kao nametnutu umjetnu bol ima čistu moralnu svrhu: podatiti djetetu osjećaj ličnog dostojarstva, odgovornosti i pravde.

Roditelji su dužni da razmisljaju o važnosti užitka i boli. Neka nastoje da gornja opažanja prisvoje i svojim novim popune. Uvidjeti će da se sve stastoju u postivanju dječje naravi i da živjeti znači djevoljati, vršiti napori, trpit. Njegovati će dakle i podržavati sve ono što podstiče dječju energiju, već, naprotiv, bude na nove djelatnosti. Montaigne je rekao: „Bole je užarenje, bole u kojoj se duša prekuha.“ Svi roditelji znaju, da je kazna po prošlosti bila nešto drugo, nego li oni. Svi roditelji znaju, da je trebalo hoće li da se dijete popravi, da njemački Ergeri ili pak naši Jožine i Franine. On hoće da italijanski Franevi se doveđe na pravi put ako ono ponešta rasa ostane čista — a to je ono, što javlja vrijedi. Italijani su veliči narod, kad zulata. Kazna je, s toga što pro-

Oglas stoji 4 lira
za svaki centimesir vitka
i džin jednoga sticepsa. Za vla-
kovo utvrđenje da je zraka
poputi prema pogodbi. Plaća
se i utužuje u Trstu. Dječa
se žalju urednistvu, a nevar
apravi. Nefrankran se pismi
da primaju, a rukopis se na
vratku u kojem stoji.

da okušavaju posljedice svojih čina. Roditelji će privikavati djecu svoju da se nekih užitaka lišavaju a nekoje boli da snose kako bi se naučila da a pri tome ne jadikuju, i oboružala se proti patnjama koje ih u životu neminovno čekaju. Roditelji će se svakako čuvati neumjesne i pretjerane nježnosti. Va-
lja nastojati u pravom razmjeru odga-
jati srce i duh. «Osjetljivost je divan
dar — veli Tromantin — ... ali jedino
uz uvjet da je ne učinimo svojom ne-
prijateljicom.»

DOPISI

IZ RIJEKE.

Jesmo li mi na ovom ili na kojem durgom svijetu? — Jedan italijanski sveti Jovan. Sušmel — komendant. — O maškare o —

Suskat!

Ja ču vam sada nesto reći, a vi sudite našo nezgodo. Kako vam to bude zapovjedala vaša nepogrešiva pamet. Kad ja gledam neke stvari, što se oko mene događaju, pa onda, kako su ljudi u nečemu u nečemu strašno prefirani, a u nečemu neizmerno glupi, dolazim na misao, da mi nismo više, gdje smo prije bili, na onoj našoj neglađkoj kugli zemaljskoj, već na nekom drugom svijetu, na nekoj drugoj zvijezdi...

Vi ćete reći: — Ali čovječe Božji, pa kako smo mi dospjeli na taj drugi svijet, na tu drugu zvijezdu?

Ja to ne znam, ali ne bih rekao dva puta, da nije ona repatica Halleyeva iz godine 1910. imala tu svoje prste. — Kako to?

Pa Vi znate, a i djeca i vraci znaju, da smo mi prije šesnaest godina prešli kroz njezin rep — kroz jednu ogromnu metu, koja nas je tako lako mogla da poveća sa sobom i da nas ostavi na kakvoj drugoj zvijezdi. Vi ćete reći: — Pa kako je moguce? Mi bismo to moralni znati, kašošto zna i macka, kad je sluškina tjerja metušom iz kuhinje ili iz koje sobe.

To je sve ljepe i pametno — odgovaram ja, ali da vaša služavka, ili recimo kavkav Kelner Sempioncina, mjesto mačke da tjerja napolje kaktrog tvrdog pijaču, zar mislite, da bi onaj pijanac znao, kako je dospio na ulicu?

— Ne bi. Tako se je moglo desiti i s nama. Rep one repaticu bio krcat svakojih plinova, pa i takvih, iz kojih se pravljaju i razni drugi „peteši“. I tako se moglo dogoditi, da smo se mi napili onjih opojnih plinova i došli na drugi svijet ili na drugu zvijezdu u stanju, u kakvom više puta dolaze mnogi nasi iz Sempioncina ili kakvog drugog sličnog lokaliteta. Niti što znamo, niti se čuje sjećamo. A ipak smo na ulici. Jesmo, Boga mi!

Dobro je — primijetit ćete vi: recimo, da smo mi svi došli u onom stanju na drugi svijet — no, a Rijeka? Zar je i ona nema došla?

— Zašto ne? Rep one repaticu vrlo je krupan i jak, može on sa sobom da odnesne kudikano silnije stvari nego li je ova naša Rijeka. Razumije se, da se na tom dugom putu može koješta i da izgubi. Tako se mi svi sjećamo, da je prije one nezreće repaticu bilo u riječkoj luci sva slična brodova. Gjida su danas sve one ladje? Vajda su gdje god ostale u zraku ili je pak kometu sa sobom odnijela. Sve je moguće — pa i to. A to se isto moglo dogoditi i s onim silnim vaguninom, kojih je prije mnogo više bilo, pa i sa fabrikama, kojih više — kako vide — nema. Te nestale, nezreće izgubljene stvari upravo kao da još snažnije potvrđuju onu moju teoriju. Pa i naši Fijumanac i naš Suščanin, kad se malo rastreze, kako će i po čemu će najlaže doznati, da su prvu noć proveli u Sempioncini? Pa to, što su im djevojci ostali totalno prazni. I naši su, fijumanski djevojci danas prazni — pa i to dokazuju, da se je nešto dogodilo s tim djevojicama, to će reći s nama.

Ako vam još ni sada poslije ovog dugog razlaganja nije jasno, da nije isključeno, da se mi nalazimo, na nekom drugom svijetu — e, onda, ja vam tu više ne mogu pomoći.

Jeste li štogod čitali o onom italijanskom invalidu, koji je nekoliko dana bio na glasu kao nepogrešivi prorok državne lutrije? Covjek je jednog dana izšao među narod govoriti:

— Fratelli e sorelle! Ja sam od Boga dobio veliku moć, da vam mogu unaprijed reći, koji će hrojevi izaci buduće subote. Evo van ih: igraje ih i vidjet ćete: dobit cete!

I zaista oni, što su mu bili blizu, igrali su — i uistini — dobili.

Nato se glas o tom lutrijskom proroku rasirio na sve strane. Ljudi kao ludi doležili k njemu, da im kaže hrojeve, a covjek se sve znoji, znoji i znoji, ama baš onako kao nekoj svačetinom. Znoji se invalid i kazuje hrojeve, a ljudi igraju na velike

A mi odgovaramo: — Bit ćemo do-

nas dobiti, stari Bog...

IZ BAZGALJI (Lindarština).

Školska posla.

Naše selo sa svojom okolicom leži u sredini šeških škola: Lindar, Hekti, Zabrežani i Milotić-breg, a od svih ovih škola odabijeno je 1 sat i 15 minuta, tako da mi i druga okolišna sela nismo mogli pošljati svoju djevcu u nijednu gore spomenutu školu.

U velikoj brzi za budućnost naših malina stali smo moljkatiti na sve strane, da nam se u Bazgaljima otvori pučka škola. To je bilo negdje pod strahovatom glasovitog kotsarskog upravitelja u Pazinu, poznatog tirana Lukovića. Nismo mirovali sve do tle, dok nismo dobili školu.

Škola se otvorila je jednoj seoskoj spa-

vacjoj sobi, koja ni najmanje nije odgovaraš Školskim prostorijama. U nutra su se metnule neke stare klupine valjda iz doba carice Marije Terezije. No mi smo svejedno bili zadovoljni, jer smo dobili dobre učiteljske sile. Najprije smo imali dvije učitelje, a zatim učitelja Mavera.

Od nove godine 1926. namještena je ovdje jedna dobra i mirna učiteljica iz Ancone. Ali s njome nemamo nikakve koristi, jer ona ne poznava našeg jezika, kao ni nasa djevca njezinog.

U vrijeme svjetskog rata i poslijeratnog razdoblja, kada su se učitelji i raznici i raznog tumačenja pojedinih nazora, nismo mogli usudit se da dignešemo Školski glas te moliti i zahtijevati od nadležnih oblasti gradnju nove školske zgrade.

Sada kad su se prilike umirile te strasti popustile, molimo ovim putem Školske oblasti u Pazinu i u Puli, i molimo vrude da nam podignu na leponi i prikladnijem mjestu pristojnu školsku zgradu, gdje će naša djevca naučivati se svežog i čistog zraka, te će i radje polaziti u lepu Školsku sobu, negoli danasnu nezdravu-nečistu Školsku sobu, koja sliči više kakvoj tamnici, negoli Školi.

Luca: Rekla mi je: Mi ne znamo, či oni gundaju ni ono ča mi pívamo. I obrnula se i ſla je ca. Moj Talijan se počeo jaditi u krištaš, da je toliko puta stori, da more čut jedno par slavenske pesme, pak na... Mesto slavenske muzike moral je poslušat nemšku i svaku drugu, samo ne hrvatsku. Malo je zaklet i ſala je ca. A ja sam ostala tužna i smrtona.

Mara: To je zato, zač si se upravnamerila na one neke tanake, ma ima na Kastavčine ljudi, ki trđe drže naše stare pismice. Ja ih poznam na tisuće takovih...

Luca: Poznam ih i ja, ma neka mi ne zamare, ja mislim, da bi morali malo bolje pripaziti na one, ki srname naše i njihovo ime. Kada j' ovuda Austrija bila, nise po Kastavčine nikada trudili nemški, a sada — da si ih same čula: vlasti ti bi bili prilični vrh glavi.

Mara: Ma je pak ono bilo nemški? Si si gurna?

Luca: Vej si ga vrag! Neč su po Matuljih tulili, ca ni nijedan razumel. Da ni bilo nemški, bi se zlođeju volj kako razumeo.

Mara: Bi i ne bi — kako se zame? Neki dan su negdere i na Leprinačine pivali neč, ča ni vrag ti razumel, pak svejedni ni bilo nemški. A i ono ča danaska moderni popi va crekavah hundertaju, ni nemški, pak svejedni oni me ne razumeo.

Luca: Ja ne znam, je i ovako, je i onako — ma da ti pravo rečem, mane j' bilo jako teško.

Mara: A si pak koliko prišla va se?

Luca: Sam, za sreću. Već sam se spravljalja, da grem ča, kada ti najedanput čujem neku drugu muziku. Već sam htela zataknut uši, da ne čujem i ne vidim niš, a kada ti temu ne beše — to su ti bili naši — senci.

Mara: Tororo?

Luca: Kakor tororo! Naše stare sopolje. Dva sopca, dragi srdčani, lepo su navijali po našu starinsku i marčali kako pravljuni. Na njima je bilo nekoliko mladić i dvojaka, i Mare, da ne bi moja duša nika kada raja videla, atko to ni bila jedina moja lepa ušteha, s kum sam se ja doma vratal. Ja oni dva sopca ne poznam, ma aho i kada tretim, ja ēu im lepo zahvalit i pozvat cuh, da pridruži k nam, kada uzm se naši dva starca vrate. Onputa ēemo sest, po našu i pivate, da se bude ūlo valje do Premanture i ja sam si gurna, da nam ne će preset ni olti ni presnac, kako su mane preseli neki dan — preselo da bi i onem, ki su krivi...

Amen, da bi!

Mara: Ne klijani Luce. Mi ēemo, kada nam se nasi starci vrnu, pozvat i naši sponci i naše armoniki i bajsi, zač i armonika ker u cari. Tolika je bila zaslijepljost i zločina.

Vjekovi naglo odmicali u nepovrat.

Ljudi pod silnim pritiskom uzdušuju i ste-

nju se očekajući srećnja vremena. Od

usta do usta išla je predaja, da je nekada

na svjetu dobro bilo, dok je svjetom vlasti

zadovoljstvo. Tad se je na zemlji na-

trodili dvi raja zemaljski. Zato srimosi

uzdušuju za izgubljenu rajem. Dok od-

jednom u grudima njihovima prevlada želja,

a u glavama rodii se misao, da potraže

zadovoljstvo.

Zato se neka malica ljudi odluče, da ga

potraže. Ta mora da se negdje nalazi, to

dvino carstvo zadovoljstva na zemaljskoj

površini! Samo se medusobno ta malica

pita: Gde bi se moglo to carstvo zadovoljstva da nalazi? Možda u carskim, kraljevskim i kneževskim dvoranama, kraljevskim sjajnjim prijestolje?

Zato potražimo ga tamo.

Potražiš ga, ali se i prevariše. Jer ne

može da ti nai mu trunak zadovoljstva, a

ko je u cijelo carstvo zadovoljstva.

Carska, kraljevska i bogataška riznica su

pretejane, a hrpe srebra, zlata, dragog kamena

kamenja premalene. Ah! Da je tu još ma-

kar i susedovo blago, donde hajde, neka bi

i bilo!

Tako ljudi ni tu carstvo zadovoljstva po-

nikuše:

Nema gal!

Obidju redom sve gradove, seli i sro-

mašne kolibice. Ali zadovoljstva nijedne

svakomu nešto fali, nitko srećan i zadovol-

ljian nije.

Sad se vinuši u neprophodne šume i pu-

stare, da se nije tu skrilo. Obidjuše sve re-

dom brdine i doline. I skor i umora, gla-

biće i nevolje, da ne popadaše.

Kad od jednom iz bližine šumice stade

im do ušiju dopriatu neki tajanstveni glas

zamamljivog i preugodnoga pjevanja.

Tim časom kao da se prepordiše. Tim

časom nestade bijede, nestade umore, ne-

stade glađe, očušće se lagani, krepki,

zamarnuti i zadovoljni. Pobitiša za tim zamam-

ljivim glasom u šumicu, da vide, kakvo je

čudo, kakva je to blagodat, da su odje-

dnom tako sretni postali:

Kad se približiše šumici, u svom zadiv-

ljenu onaki usupnuti u jedan mah povik-

nuše: — Evo ga! Eva ga! Eva carstva za-

dovoljstva! Evo raja zemaljskog! Ipak ga

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

sreću i zadovoljstva.

Ljudi uzključuju u jedan glas: Ah! do-

zuma glede uredjenja duga. Opozicija je digla kuku i motiku protiv tog sporazuma, tako da je morao ustati na obranu sporazuma, glavom sâm predsjednik republike Coolidge. On je izjavio, da bi otklanjanje sporazuma sa strane senata znacišlo riješiti Italiju svake obveze za pregovore o potignuću sporazuma. Pošto mnogi, ne samo u senatu, smatraju sporazum i uviše povoljnog za Italiju, predsjednik upozorava na slučaj Austrije, neprijateljice Amerike za vrijeme rata, kojoj je dan moratorij od 20 godina prije nego uopće počne otplativati dug, a Italija ima sve uslove, i kao bivša savezница Amerike u ratu, za povoljnije uslove. Osim toga treba imati pred očima i pitanje ekonomskih obnovne čitavog svijeta. Uredjenje internacionalnih dugova može donijeti samo koristi trgovini Amerike i velikom eksportu. Sporazum s Italijom zaključila je komisija sačinjena od predsednika svih političkih stranaka i ratifikovala ga je komora poslanika, a kakva bi bila – pita predsjednik – pozicija Amerike a ko ovaj sporazum senat dozvoli?

Uz sve to, opozicija je snažna. Zato je opće rasploštenje uopće protiv svih sporazuma za uredjenje duga, jer bi to donijelo, prema izjavama sen. Howella, opterećenje američkih poreznika sa preko 100 milijuna dolara godišnje, zbog redukcija dugova raznih država, kod čega je Amerika izgubila više od osam milijardi dolara od sume, koje joj razne države duguju.

Domaće novosti

Zar se ne sramite?

Nas seljački narod u Istri proživljuje teške dane. Taru ga svakovise nevolje. Muči ga slabje ljetine, nesnosni porezi i druge nepravde. Pomoći nemu nijedne pravice je već davnio umrila. Vlasti-pak, crkvene i svjetovne, idu za tim, da ga odnaredov. Danas smo došli tako daleko, da se naš jezik tjeri čak iz same crkve. Na sve to način jevok je smijeći da ni pisne. Jao si ga onome, koji se usudi, da javi kakvu nepravdu „Istarskoj Rijeći“. Svi tragači za njegovim imenom: i politički i crkveni funkcionari. Najbolji primjer nam je Sv. Vičenstina. Zamislite: Pred par sedmica izšao je u našem listu jedan dopis iz Sv. Vičenstine, u kojem se temošni seljaci pritužuju na svojeg italijanizatora crkve, popa Zustovicha. Taj dopis je uzmernio cijeli Sv. Vičenst. Nadjedamput su počeli nekoj karabinjeri i fašisti ispitivati, tko ju ono napisao. Čitavo je istraživanje bilo uzašudno. Nato je izšla u „Pučkom Prijatelju“ izjava svećenika Pavica, u kojoj se brani italijanski pop Zustovich, napad „Istarskoj Rijeći“ i nudja dvojmjesečna plaća onome, tko dokaže istinitost našeg dopisa. Tendenca je prozirna. Ima naime ljudi, kojima nije stalo do toga, da se dokaze istinitost napomenutog dopisa, jer su i sami uvjereni da je istinit, već da otkriju dopisnika. No mi im ne čemo poći na ljepljak, pa makar g. Pavić izgubio zlatnu medalju i potrošio svih dvanestmješeci plaća. Radi jednoga Pavića ne čemo nikoga da izvrzavamo novim šikanacijama i opasnostima. Danas je život našeg seljaka skupoj. Seljaci nosi teški križ na svojim ledjima. Mi smo dužni, da mu olakšamo taj teret, a ne da ga izvrzavamo novim progonomi. Napokon to bi morao da uvidi i g. Pavić. Ta valjda ne kari doći u političku službu?..

«Legna Nazionale» i «Dante Alighieri».

Kako je poznato, danas nemamo ni jedne srpsko-hrvatske ili slovenačke škole u Istri. Naša djeca nemaju niti u dodatnim satovima pouke u materinskom jeziku. Sve nam je oduzeto. Ali usprkos toga društva „Legna Nazionale“ i „Dante Alighieri“ i nadalje otvaraju u našim krajevima škole i dječje zaboravišta. „Legna Nazionale“ u Julskoj Krajini uzdržava 64 zabavišta sa 3372 učenika (u Istri 58). Osim toga uzdržava 9 odmarališta (rikreatora) i postavlja školskih zaposlovaonica, koje posjećuje 1877 učenika. Ali i ti brojevi danonice rastu, tako da će se već ovih dana otvoriti samo u Istri 13 novih dječjih zabavišta i 5 poslovaonica. Sve se to otvara u našim selima u cilju italijanizacije. Svrha je svakom poznata. Zato je upravo žalosno, da naša mladež posjećuje plesove, koji su uprizoren za „Legu“. Mladići i djevojke, kad čete se opametiti?

† Attilio Hortis.

Prekučer je umro u Trstu senator Attilio Hortis, poznati tršćanski povjesničar i političar. Napisao je nekoliko znanstvenih djela. Bio je veliki italijanski rodoljub. Netom je nastao svjetski rat išao je u Rim, gdje agitirao

za rat protiv Austrije. S njime iščezava jedna između najmarkantnijih italijanskih ličnosti Trsta.

Pozdrav naših vojnika iz italijanskog vojništva.

Potpisani vojnici, koji služimo u italijanskom vojništvu u Cividale Šaljemu srdačne pozdrave svojim roditeljima, braći, sestrama, prijateljima i čitateljima „Istarske Rijeće“ u toku: Frano Matković iz Pazina, Jakov Sugar iz Svetvinčenata, Josip Klanjac iz Lopoglave, Miro Opašić iz Pazina, Josip Stojić iz Gologorice, Matko Bešić iz Juršići, Ivan Ritoša iz Višnjana i Martin Stifanić iz Baderne.

Novac pismima.

Upozorujemo naše čitatelje, osobito one u Americi i prekomorskim krajevima, da je zakonom zabranjeno stavljanje u obična ili preporučena pisma banknote (papirnat novac). Tko na taj način salje novac, izlaže se pogibelji, da ga izgubiti, jer su ovakve kradje današ vrlo ceste, a država za njih je jameč. Dogodilo se je nedavno u jednom selu u Kastavštini, da je jednoženi poslao už u Americi 100 dolara u pismu, ali dolari nisu stigli u njegine ruke, jer je netko odnosnu banknotu ukrao.

Svega po malo

Nakon 12 godina vraća se iz Rusije.

Grad Varaždin doživio je ovih dana jednu senzaciju. Nenadano se je vratio iz ruskega rovpsta tesarski major Milan Regina. Dvanaest je godina bio u Rusiji. Čitavo ovo vrijeme nije se nikomu javio, pa ni svojim ženama nije za vrijeme od 12 godina pisao ni jedno slovo. Ona ga je optuživala, kada je danovo mrtav, a od ovdješnjeg financijskog ravnateljstva je došla u to vrijeme i udovničku penziju. Sada joj je načinom osvanuo muž živ i zdrav! Za nju je doista bilo veliko iznajđenje.

Rogina je došao iz Sibirije, te priopisano, da tamо imade još kojih deset hiljada. Nekoliko Varaždinača je ostalo i u Taškendu. Oni javljaju, da su se ondje utomili i počinili, pa da se ne kane više povratiti u domovinu.

Jezero sa zlatnim dnem.

U Kolumbijskim Andama nalazi se jedno jezero 3000 m. visoko nad morem. To je jezero po mišljenju stručnjaka u doslovnom smislu riječi popločano sa čistim zlatom. Jedan engleski inžinir je nedavno iz dubine jezera izvadio stare zlatne šljemeve, dragocjene naušnice i ostale predmete, koji su bili nekada svojina prastanovanika onih krajeva, koje je uništila Španjolska invazija. To je jezero jedno od onih pet svetskih voda, u kojima, po mišljenju Indijaca, živi zli duhovi. Da se ublaži sružba tih mona, žrtvovati su svećenici razne zlatne predmete bacajući ih u vodu. Kad su kasnije Španjolci prodri u zemlju, sakrili su knezovi pojedini plemenima svoje blago na dno jezera. Okupatori su užalili pokupavali su da se domognu toga blaga. Nakon što je Španjolski kralj nastojao da se domogne tog blaga, pa je jednom svom vojskovođi naredio, da ispušti vodu iz jezera. To je poduzeće imalo velik uspjeh, tako nije uspjelo da se sve blago spasi. Španjolske ladje odnijele su u domovinu predmete od nevjerojatne vrijednosti. Unovje vrijeme povratili su se na to pokusaće, pa su god. 1904. pokušali američki inženjeri da jezero potpuno isuši i našli su na dnu mnogobrojne dijamante i zlatne predmete. Stručnjaci tvrde, da bi se moglo još mnogo dublje kopati, jer da se pod muljem nalazi teksto pravo blago. Prvi pokušaj u tome smislu prilično su uspješni. Kako je za cijelu stvar potreben veliki kapital, osnovano je posebno društvo s jakim kapitalom, koje nastoji, da na današnje svjetlo iznesu sve mrtve dragocjenosti.

Da se Kristof Kolumbo proglaši progicom.

U Meksiku se povela velika kampanja sa strane kat. organizacije t. zv. Kolumbo-vitezova, koju se rasprostrane po cijeloj Americi. Ta organizacija traže da se Kristof Kolumb kanonizira. I u Španiji se takav pokret Širi, te izgleda da će doći do ozbiljnoga predloga sv. Stolici da se poveti Kristof Kolumb kao otkrivatelj Južne Amerike, jer je otvorio put španjolskim katoličkim misionerima u poganskim zemljama.

Štrabot požara u austroškem Šumama. Jedan golemi kompleks šuma u Austriji postao je žrtvom požara. Vjesti, koje jedna za drugom stižu, sve više povećavaju broj žrtava. Računa se da je više od 1000 porodiča ostalo bez ognjišta. Lord Mayor iz Melburnea sazvao je sastanak, da bi se organizirala akcija za pomoć nastrandalima. Naševi dio žrtava ima jedno selo kod Warburton. Prema vijestima, bili su u grozni prizori gdje su ljudi u masama izgarali plamenom, koji ih je sa svih strana okruživao. Stotina stanovnika selo Nooje su uspjeli da se spase samo tako, da su se svi sklonili u jednu kuću od opeka, koja je odoljela vatari, dok su sve druge kuće izgorjele. Bilo je to jedno svratište, koje je za sreću imalo dovoljno vode, koja je omogućila tim ljudima da se obrane od strašne vrućine. Čekali smo konac – govorili su – sazvali smo ēudo i ēudo je došlo: svijet južni vjetar utišao je ogan.

Turska protiv velikih svečanosti prigodom ženidbe.

Guverner carigradske provincije zabranio je svaki luksus prigodom svečanosti sklapanja brakova. Odsada unapred neće novi bračni drugovi primati ikakova dara. Pir će trajati samo jedan dan, mjesto osam kako se je dosada običavalo često u Turčkoj. Napokon će samo roditelji mlađenaca i oficijelno pozvane osobe moći sudjelovati kod vjenčane gozbe.

U Crnom moru – proljeće.

Kako javljaju iz Moskve, u republici abaskoj na kavkaskoj obali Crnog mora započelo je pravo proljeće, s veoma toplim danima. Drveće je već u punome cvatu.

To je plata!

Amerika, koja želi da u svemu ima pravstvo, ovih dana lansira vijest, da u Sjedinjenim Državama živi jedna žena, koja ima najveću platu od svih žena na svijetu. U New-Yorku živi neka miss Doris Reid, glasovita, crtačica modnih slika, koja radi na jednoj velikoj newyorskog krojači, a za mjesecnu platu od 100.000 dolara (oko 3 milijuna lira).

Engleski parlament za gradnju čelični kuća.

Pred engleskim parlamentom se ovih dana raspravljalo pitanje kuća od čeliča. Borba između predstavnika kuća iz opeka i onih od čeliča završila je pobedom ovih potonjih. Trade Unions su upotrijebili sav svoji politički utjecaj protiv ovog projekta, koji su teško pogodila zasluga zidarskih radnika, iako se vlasa brani, da će na taj način moći zaposlijiti brojne nezaposlene, jer da dizanje čeličnih kuća mislu potrebni specijalizirani radnici. Bivši laburistički ministar Weatley i pristaša laburističke stranke lijevice, upotrijebio je sav svoj profesionalni autoritet pri organiziranju bojkota protiv ove vladine osnove. Ali šef stranke Macdonald, videći, da bi ipak time bila nanešena velika šteta narodu zbog stambene krize, koja vlađa i u Engleskoj, izjavio je napokon u komori posljive burne sjeđnice laburističkih poslanika, da će glasovati u korist vladinog projekta, iako je uverjen, da niko ne voli više čelične kuće od onih od opeka i istaknuvši, da se ipak ne može posumnjati, da vlasa ovom odredom hode da zadade udarac u radničkim sindikatima. Na koncu je predlog o podizanju velikog broja čeličnih kuća primijenje se u najskorije vrijeme i tome pristupiti.

Književnost i umjetnost

Letopis Matice Srpske.

Izašao je iz Štampe Matice Srpske knj. 307, sv. I-II sa ovom sadržinom: Kriza naše knjige Dr. Svetislav Predić; Ka sunču Trivun Dukić; Kroz vasion i vekovo Dr. Milutin Milanković; O savremenoj naučnoj psihologiji Vladimira Vujić; Državna kultura Rusije; Dr. Feodor V. Tarancić; Finansijska kriza u Francuskoj; Dr. Dragoljub Jovanović; Samouprava Dr. Fedor Nikić; Obavezni i fakultativni građanski brak S. Troicki; Intelektualizam Pola Valeria Dr. Nikola Banasević; Hilda na vodama Hanza Humo; Poslednjoj Grgu Bođićević; Ljubljana sastanak Dr. J. Hlaepić-Djordjević; Epilog Gustav Krtkic. Predlog: Dragutin-Medenjak Inikstori Nikola T. Petrović; Pozorilo pismo Veljko Petrović. Poslednje književne nagrade u Francuskoj Dr. Nikola Banasević; Socijalno-politička ideologija ruske emigracije Occidental; Privredni poslovni u Vojvodini 1925. g. Dr. Mirkko M. Kosic. Beleške, Knjige i listovi: Dr. V. Stanojević; Ludilo i kultura Dr. G. Bogić; H. Barbuse: Les enchainemens Dr. N. Banasević; H. Wedell: Der Kampf der Südslawen um Freiheit und Einheit Dr. M. T. Seselskić. Dr. B. Marković: Državne finansije i novčana kriza Dr. Nikolić. Beleške. Strani listovi. Bibliografija. Prilozi.

Uzgajatelj.

Izašao je novi broj „Uzgajatelj“, časopis za moralno i etičko poboljšanje društva za mjesec januar i februar (broj 1-2) 1926., sa ovim sadržajem: Miljenko Vidović: Crkva u radu za duhovni napredak čovječanstva. Emili Petrović: Dve vrednosti. Oključni: Dr. N. Banasević; H. Barbuse: Les enchainemens Dr. N. Banasević; H. Wedell: Der Kampf der Südslawen um Freiheit und Einheit Dr. M. T. Seselskić. Dr. B. Marković: Državne finansije i novčana kriza Dr. Nikolić. Beleške. Strani listovi. Bibliografija. Prilozi.

Darovi

u fond „Istarske Rijeće“:

Sakupilo se među bočarskim „Kampnatima“ na Zorin – vrhu dne 14. februara 1915. Živili bočaduri!

Buždon Grgo iz Puli 10 lira.

Na rastanku sa bučnim ali simpatičnim „Pustom“ – plesno društvo kod „Guća Mihotića“, sječe se zajedno sa nekim muževima i svoje „Istarske Rijeće“ darujući u neznačajni fond 40 lira.

Na znamenitoj bakaleradi u „Zorini“, u Peplinicu, sakupljene su za naše vrijede i majstorske kuhare, Pepić i Franec, 104 lire i 2 cent, više 2 lire i 30 cent.

inovali valutu, što ukupno čini 106 L i 50 cent. T svatu su naši majstori i rodoljubi poklinci našoj „Rijeći“, na čemu neka im je sadaćna hvala!

Uprava plemenitim darovateljima na hlepse zahvaljuje.

u fond ist. „Prosvete“:

Mačkare iz Hlaja darovale 6,50 lira.

DOPISNICA UPRAVE.

Molimo onoga pretpisnika ili darovatelja, i na koji je poslao preko „First Nation Bank-Portland“ 25 lira, da nam se javi.

Izdavač, direktor i odgovorni urednik: IVAN STARČEVIĆ

Tip: TISKARA „EDINOST“ U TRSTU

ZAHVALA.

Svim prijateljima, rodbini i znanima, koji su ispratili našu nezaboravnu majku

Fošku ud. Krajcer

do vječnog počinka, ovime izričemo svoju najsrdačniju hvalu.

Bog platilo svima!

U Sv. Petru u Šumi, dne 17.II. 1926.

Sinovi:

Josip, dr. Ivo, Blaž, Anton i Šime.

NOVE GREDE I DASKE prodaje po najnovijim cijenama Matej Bancić – Kršćani p. Žrnjin (Gimino), Istra.

Obavijest

Ovim putem javljam svim svojim članjenim mušterijama, da sam ik. ovimjesecu prenesao svoje skladiste kože i drugih postolarskih potrebitina iz Via Udina br. 49 na Campo Belvedere br. 1.

F. CINK.

KRUNE
plaća po 2[—] L
ALOJZI POVIĆ, Piazza Garibaldi 2
prije kat
pazite na naslov!
pazite na naslov!

ZUBAR

Med. U. dr. D. Sardoc
specijalist za ustne in Zubne bolesti
perfekcionisan na bečkoj klinici
ordinira u TRSTU
= od 9-12 i od 15-19 =

Trst, Via H.R. Imbriani 16, l. (pone Via Giovanni)

Trgovina koža
i raznih postolarskih potrepština

FRAN CINK
CAMPO BELVEDERE br. 1
drži u svom skladistu

svake vist u tu struku zasijecajuće robe
uz najnižu dnevnu cijenu.
Podvraha brza i točna. Podvraha brza i točna.

**Zlato, srebro, kruna,
platin i umjetne zubove**
kupe

Zlatarna ALBERT POVIĆ
Trst, Via Mazzini 45
Gospodarske zgrade